

Baal Habatim

Shiur# 354 | Jan 15th 2022

משך חכמה פרשת בשלח פרק יג פסוק יז

ולא נחם אלקים וכו' כי קרוב הוא. במכילתא (ריש פרשת ויהי בשלח): קרוב הוא הדבר שאמר הקדוש ברוך הוא למשה (שמות ג, יב) "בהוציאך (את העם ממצרים) תעבדון את האלקים (על ההר הזה)". "כי קרוב הוא" - קרוב הדרך לשוב למצרים (שנאמר, "דרך שלושת ימים נלך במדבר"). ויתכן כי הושרש בלבבם טעויות העבודה זרה והבליהם ומושגיהם הזרים, לכן לא פעלה עליהם התגלות כבוד ה' ואמיתתו אשר הופיע עליהם פתאום לשלושה חדשים לעקור מלבבם כל רע. וכשעשו אחדים מהם וערב רב העגל, לא היה אחד [לבד חור] אשר התנגד עליהן ומיחה בידן, כי עוד לא נחקק בליבותם הוד מציאות אלקי יחיד בלתי מושג משגיח על כל ומנהל כל בהנהגתו הפרטית. ועל זה אמרו "ובלבם יכזבו לו" כמו שדרשו רז"ל. ואם היה מביאם תיכף אל ארץ האמורי - ארץ מלאה כל פסל ותבנית אשר נהבלו בכל העבודות זרות ותועבותיהם - אז לא נעקר מהם ציורים הרעים ומחשבת און. לכן הולیکن במדבר, ושם "בדד ה' ינחנו", ונעקר מלבבם ונתרחקו מכל תעלוליהם והבליהם, ונתקיים "ואין עמו אל נכר", שאין אצל ישראל שום שורש מאל נכר. וזה שאמרו (במכילתא) "כי קרוב הוא הדבר וכו' תעבדון את האלקים וכו' ולכן קרוב הדרך לשוב למצרים" - ליסודות מדעי החרטומים וכהניהם. וזה הסיבה אשר עיכבן השם יתברך נורא עלילות להן במדבר ארבעים שנה. ודו"ק.

ובמדרש (שמות רבה כ, טו): ורבינו הגדול אמר לפי שביקש הקדוש ברוך הוא ליתן אימתן של ישראל על עו"ג עכבן מ' שנה במדבר, ומאיר להן בעמוד ענן ביום ובעמוד אש לילה, ושמעו כל העו"ג ונפלה עליהם רעדה, שנאמר (שמות טו, טז) "תפול עליהם אימתה", אחריו מה כתוב? "תביאמו ותטעמו". ובזה נראה טעם שהיו מתנבאים ירמיה ויחזקאל על כל הגויים מפלת השמחים על צרת ישראל והמעיקים להן בהיותן בגולה, כדי שאם יבואו הדברים ידעו העמים כולם שנבואה שורה בתוך ישראל אף לאחר גלותן ויכבדו דברי נביאי ה'. ולכן כאשר פקד ה' את עמו ע"י כורש והתנבאו חגי זכריה, האמינו הגויים כולם בנבואתם ונפל פחדם על כל העמים. ולכן כתוב בעזרא ו, יד: "ושבי יהודה בנין ומצלחין בנבואת חגי (נביא) זכריה (בר עדוא)", כי נפל פחד היהודים מדברי הנביאים על העמים, והצליחו בנבואתן, ופשוט. יעויין מה שכתבתי בפרשת חוקת כיוצא בזה.

כלי יקר פרשת בשלח פרק יג פסוק יט

וחז"ל (סוטה יג א) דרשו על משה פסוק חכם לב יקח מצוות (משלי י ט) שכל ישראל נתעסקו בביזה והוא נתעסק במצוות, רצו לתרץ יתור לשון עמו שבא למעט עסק ביזת מצרים, כי הממון קנין שאינו דבק עמו כי לא ירד אחריו כבודו, אבל מה שהאדם מסגל מעשים טובים בעולם הזה הוא הדבר הדבק עמו בעולם הזה ובעולם הבא, לכך נאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו. ואולי לכך עסק דוקא במצוה זו עכשיו להיות לישראל כמזכיר את יום המיתה, כי בסיבה זו לא יהיו כל כך להוטים אחר הביזה בזוהרם כי יעזוב לאחרים חילו ולא ירד אחריו כבודו: